

פרד"ס כינור דוד

מס' 71

ע"ש דוד שלמה בן רינה ז"ל
ראש-הכולל הרב אורי פולק שליט"א

פרשת לך לך - פשט מפי הרב

"ויאמר ה' אל אברם: לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" (פרק יב' פס' א)

לכאורה היה צריך להיות סדר הפסוק הפוך. קודם אדם יוצא מביתו, אח"כ מהמולדת ובסוף מארצו. ואם-כן למה הפך הסדר?

אלא ללמדנו שצריך לבשר לאדם בשורה קצת קשה מתחילים מהקל לקשה יותר. קל יותר לעזוב את הארץ מאשר לעזוב את הבית. לכן רק בסוף אמר לו מבית אביך. וכן מצינו בעקדת יצחק: "קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק". יכול היה לומר לו מתחילה: "קח את יצחק". אלא מהקל לקשה. את בנך- יש לו ב' בנים. אולי ישמעאל. את יחידך- שניהם יחידים. כל אחד מאמא אחרת. אשר אהבת- אוהב את שניהם. את יצחק- רק כאן ידע את מי לוקח. ומכאן לומדים שרוצים לבשר בשורה רעה, כגון אדם שנסתלק מהעולם. אומרים לו בתחילה: "הוא לא הרגיש טוב ולקחו אותו לבית-החולים והחמיר מצבו", ורק בסוף אומרים לו שנפטר. וכן בשורה טובה צריך לדעת איך לבשר. כגון אדם שזכה בפרס גדול יכול להתעלף. כמה חשיבות יש לדיבור שלנו החיים והמוות ביד הלשון.

"ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה, ויאמר אל שרי אשתו: הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את"

רש"י: הנה נא ידעתי- מדרש אגדה. עד עכשיו לא הכיר בה מתוך צניעות שבשניהם. ועכשיו הכיר בה על ידי מעשה. דבר אחר, מנהג העולם שעל ידי טורח הדרך אדם מתבזה, וזאת- עמדה ביופייה. ופשוטו של מקרא "הנה נא"- הגיע הזמן לדאוג על יופיך, "ידעתי"- זה ימים רבים כי יפת מראה את ועכשיו אנו באים בין אנשים שחורים ומכוערים אחיהם של כושים ולא הורגלו באשה יפה. (שפתי חכמים- ובאבימלך הוצרך ג"כ לפחוד אך כי לא היו שחורים, באומרו שם: רק אין יראת ה' במקום הזה) עכ"ל. יש לשאול, מה גרם לאברהם אבינו להסתכל בה, שהרי עד היום לא הסתכל בה מחמת צניעות?

יש אומרים שלא הסתכל בה ממש, אלא ראה השתקפות שלה במים. ויש דרך נוספת ידוע שבכל מקום שאדם עובר, משאיר רשימו. דהיינו, אם אדם עשה מעשה טוב באיזה מקום- אדם אחר שיעבור שם, הדבר ישפיע עליו לטובה. וכן הפוך לעניין עבירה, והיות שמצרים היה מלא זנות, אז כאשר אברהם הקריב לבוא מצרימה, אותו רשימו של זנות שהיה באוויר השפיע על אברהם, ולכן הסתכל בה וזה ביחס לדרגתו של אברהם אבינו נקרא פגם, שעד אותו יום לא הסתכל בה.

מכאן אנו לומדים כמה משמעות יש למחשבות ולמעשים שאדם עושה שמשפיעים ג"כ באותו מקום שהיה, ולכן אדם שבעבר הלך במקום מסוים וחטא שם ולאחר כמה שנים חזר בתשובה ונזדמן לו ללכת באותו מקום, ע"י שעובר שם מתקן את העבר. וזה עניין חילול ה' כיוון שאין מקום פנוי מה'. בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך. ברגע שאדם חוטא, הקב"ה עוזב את אותו מקום שאינו יכול לדור עם החוטא שמחלל שם שמים ומסלקו מאותו מקום, וגורם למקום חלל פנוי לה', וע"י תשובה מחזיר ה' לאותו מקום.

למני השבת:

בברכת שבת שלום
הרב אורי פולק שליט"א

רמז- מפי הרב

פרק יג' פסוק ז': "ויהי ריב בין רועה מקנה אברם ובין רועי מקנה לוט" וכו'. פסוק ח': "ויאמר אברם אל לוט אל נא תהי מריבה ביני ובינך" וגו'

הכתוב אמר: **"תולה ארץ על בלימה"** - שכל קיום העולם, שאדם בולם פיו בשעת מריבה. וצריך לחלק מילת בלימה לשניים: **בלי מה**. כאשר מחסיר אותיות **מה** מקיים העולם. וההבדל בין אותיות **ריב** ל-**מריבה** הם אותיות **מה**. דהיינו, כאשר זה **ריב** בלשון זכר - זה לא מוליד ואפשר עדיין לעצור את הריב. אבל כאשר נעשה **מריבה** - נוספות אותיות **מה** נעשה נקבה והיא מולידה, ואז קשה לעצור המריבה.

ולכן אומר אברם ללוט שעדיף להיפרד עכשיו שזה בגדר **ריב** בלשון זכר לפני שתהיה **מריבה** בלשון נקבה, וזה **"תולה ארץ על בלימה"** - מה שמשאיר בגדר **ריב** ולא עושה **מריבה** וזה בולם פיו בשעת ריב שלא תעשה מריבה,

וכן כתוב באבות: **"דעת קנית- מה חסרת"** - כאשר אדם בעל דעת אז מה חסרת, דהיינו בשעת ריב לא מוסיף אותיות **מה** שתעשה **מריבה**, אבל ההמשך **"דעת חסרת- מה קנית"** - כאשר אין לאדם דעת הוא מוסיף אותיות **מה** וגורם למריבה אזי **מה קנית**.

רמז- בעל הטורים

א. לך לך. פתח באמירה בל' שנברא בו העולם שבי' מאמרות נברא העולם וכולו לא נברא אלא בזכות אברהם לכך כתיב עליו מאמר:

ב. לך לך. רמז לו כשתהיה בן מאה כמניין לך לך (100), אז ואעשך לגוי גדול שנולד לו יצחק. ד"א רמז לו שלאחר שתלך מארצך תחיה כמניין לך לך, שהרי בן ע"ה שנה היה כשיצא וכל שנתי קע"ה. ד"א רמז לו הגלויות השנים שב"פ ילכו ישראל בגולה. ד"א רמז לו שאחר נ' דורות כמניין לך ילכו בגלות בימי צדקיהו ובזכותך שדברתי עמך בן ע"ה שנה (ז"ל ע') שנה בברית בין הבתרים ישובו לאחר ע'. ולכך סמך בחרן ללך לך לפי שבחרון אפו של הקב"ה בעו"ה גלו:

ג. ואעשך לגוי גדול וגו'. ברכו כאן ז' ברכות והם אלו. ואעשך לגוי גדול והיא הגדולה שבכולם שיעשהו לגוי שהעם זאת נכלל השיעבוד והשחרור. והשנית שבהיות אברם טרם הכניסו בברית יברכהו ברכת הממון כמ"ש ואברם כבד מאד. והשלישי שיגדל שמו מאברם לאברהם. והרביעי שיהיה הוא בעצמו ברכה. והחמישי שיברך השם מבורכיו. והשישי שיאור של מבקשי רעתו. והשביעי שיתברכו בו כל משפחות האדמה:

ד. אשר אראך. ב' במסורה: הכא, ואידך בזכריה גבי גליות מלמד שהראה הקב"ה לאברהם הגליות:

ה. אראך (222). בגי' בעננים (222). מלמד שהיו העננים הולכים לפניו ומראים לו הדרך:

ו. ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך. ג' ברכות כנגד ג' ברכות כהנים וכן מברכך ג' תגין על ר' לומר לך כי ג"פ כ' הם ס' כנגד ס' אותיות שבברכת כהנים והם יברכך יאר ישא:

ז. ואברכך (249). בגי' אברהם (עם הכולל 249):

ח. והיה. ו' במסורה: והיה ברכה. והיה תמים. והיה נכון לבקר. עלה אלי ההרה והיה שם והיה לי לאב. והיה לנו לאב. אם תהיה תמים ונכון אז תהיה ברכה ועלה אלי ההרה והיה לי לאב:

ט. ואברכה מברכך (526). בגי' כהנים המברכים בניך (עם הכולל 526). על כן מברכך ל' רבים ומקללך לשון יחיד:

י. ואברכה. ב' במס' הכא, ואידך ואברכה שמך לעולם שברכו ברכה שאין לה הפסק וזהו ואברכה שמך לעולם:

יא. הנראה. ב' במסורה: הכא, ואידך ביעקב לומר כשם שנראה לאברהם כשגלה כך נראה ליעקב כשגלה:

יב. יחיו. ב' במסורה: הכא, ואידך יחיו דגן ויפרחו כגפן שכיון שיחיו אותך יתנו לך מתנות שדות וכרמים:

יג. אחותי את. ב' במסורה: הכא, ואידך אמור לחכמה אחותי את לומר שאברהם וגם שרה היו גדולים בחכמה:

יד. ולך. ה' במסורה: הכא, ואידך הנה רבקה לפניך קח ולך, נהג ולך באבישג השונמית, מלמד שהיתה צדקת כמו האמהות, וקח משענתי בידך ולך המגלה אשר קראת בה וגו' קחנה בידך ולך מלמד שאע"פ שאינו מפרש בכאן שנתן לו מתנות כמו באבימלך ודאי נתן לו וזהו קחנה בידך ולך שנתן לו דבר הניתן מיד ליד:

טו. ולא נשא. ב' במסורה: הכא, ואידך ולא נשא דוד מספרם שהיה להם רכוש הרבה אין מספר:

"ולא יקרא עוד את שמה אברם; והיה שמה אברהם, כי אברהם גוים נתתיך" (פר' יז' פס' ה')
 "ויאמר אלקים אל אברהם, שרי אשתך, לא תקרא את שמה שרי; כי שרה שמה" (פר' יז' פס' טו')
 "וברכתי אתה, וגם נתתי ממנה לך בן; וברכתיך והיתה לגוים, מלכי עמים ממנה יהיו" (פר' יז' פס' טז')

כתוב במדרש שהקב"ה לקח משרי את האות יוד שבסופה וחילק אותה לשניים. 5=10:2. דהיינו אות ה ונתן אותה לאברהם ואות ה' הנוספת נשארה לשרה. ועל ידי זה יכולה הייתה להוליד. ולכן סמך לזה וברכתי אותה ונתתי לך בן. כיוון שאות ה' מסמלת את הזרע "ה לכם זרע". ולעומת זאת יש מדרש אחר, שהקב"ה לקח את אות יוד שבשרי ונתנה ליהושע. "לא יקרא שמך הושע אלא יהושע". כדי להציל אותו מעצת המרגלים. יה יושיעך מעצת מרגלים. וא"כ, אות יוד כולה נתנה ליהושע ולא נחלקה בין אברהם לשרה?

ואפשר ליישב שאות יוד שניתנה לאברהם ושרה נתגלגל עד יהושע, ואין זה קשה, וזה סדרם: יצחק שנולד מאברהם ושרה נקרא על שם שצחקה שרה, א"כ, היה צריך לקרוא לו צחק. ומניין נוסף לו אות יוד בתחילת שמו? זה אותו טיפת זרע של הזכר והנקבה, נתחבר ביצחק, וחזר להיות אות יוד כמו שהיה בשרי, ולכן נקרא יצחק.

ואח"כ יצחק הביא את יעקב ונקרא על שם העקב. א"כ, היה צריך לקרותו עקב, ומניין נוסף אות יוד? היא אותה יוד שעברה מיצחק ליעקב, ויעקב הביא יב' שבטים ובניהם יוסף שהוא העיקר. "אלה תולדות יעקב- יוסף" וקראה לו רחל על שם שאסף ה' את חרפתי. א"כ, תקרא לו אסף, כמו שמצינו בבן של קורח? אלא קיבל את אות יוד מאביו יעקב.

ואח"כ יוסף הביא את אפרים ונתן לו את האות יוד, ויהושע היה משבט אפרים. ועוד יש לשאול מדוע יהושע בן נון מתחת לאות ב' מנוקדת בחיריק ולא בסגול? אלא אות יוד שנלקחה משרי הייתה בסוף תיבה ולא הייתה מנוקדת, ואות זו ניתנה ליהושע בראש תיבה וניקד אותה בשווא ונלקחו מאות ה' יש בו ב' נקודות ונשאר שם מהסגול רק נקודה אחת, ולכן נקרא בן נון (מתחת לאות ב' מנוקדת בחיריק) וא"כ התגלגלה האות יוד משרי עד יהושע דרך אברהם ושרה וא"כ נתרצו ב' המדרשים.

דרש - מדרש רבה

ויאמר ה' אל אברם לך מארצך וגו' ר' יצחק פתח (תהלים מה) שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך אמר רבי יצחק משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום וראה בירה אחת דולקת אמר תאמר שהבירה זו בלא מנהיג הציץ עליו בעל הבירה אמר לו אני הוא בעל הבירה כך לפי שהיה אבינו אברהם אומר תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג הציץ עליו הקב"ה ואמר לו אני הוא בעל העולם (שם) ויתאו המלך יפך כי הוא אדוניך ויתאו המלך יפך ליפותיך בעולם והשתחוי לו הוי ויאמר ה' אל אברם :

ויאמר ה' אל אברם רבי ברכיה פתח (שיר א) לריח שמניך טובים שמן תורק שמך אמר רבי ברכיה למה היה אברהם אבינו דומה לצלוחית של אפופילסימון מוקפת צמיד פתיל ומונחת בזוית ולא היה ריחו נודף כיון שהיתה מיטלטלת היה ריחו נודף כך אמר הקב"ה לאברהם אבינו טלטל עצמך ממקום למקום ושמך מתגדל בעולם :

ויאמר ה' אל אברם רבי ברכיה פתח (שם ח) אחות לנו קטנה ושדים אין לה וגו' אחות לנו קטנה זה אברהם שאיחה את כל באי העולם בר קפרא אמר כזה שהוא מאחה את הקרע קטנה שעד שהוא קטן היה מסגל מצות ומעשים טובים ושדים אין לה לא הניקוהו לא למצות ומעשים טובים מה נעשה לאחותנו ביום שידובר בה ביום שגזר עליו נמרוד לירד לתוך כבשן האש אם חומה היא נבנה עליה אם מעמיד דברים כחומה יבנה עליה ואם דלת היא נצור עליה אם דל הוא במצות ובמעשים טובים נצור עליה לוח ארז מה הצורה הזו אינה אלא לשעה כך אין אני מתקיים עליו אלא לשעה אמר לפניו ריבון העולמים אני חומה מעמיד אני דברי ושדי כמגדלות זה חנניה מישאל ועזריה אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום שנכנס בשלום ויצא בשלום :

ויאמר ה' אל אברם לך לך (קהלת ז) החכמה תעוז לחכם מעשרה שליטים אשר היו בעיר מעשרה דורות שמנח ועד אברהם ומכולם לא דברתי עם אחד אלא עמך ויאמר ה' אל אברם לך לך :

ר' עזריה פתח (ירמיה נא) רפינו את בבל ולא נרפאת עזבוה ונלך איש לארצו רפינו את בבל בדור אנוש ולא נרפאתה בדור המבול עזבוה בדור הפלגה ונלך איש לארצו ויאמר ה' אל אברם לך לך :

ויקחו את לוט ואת רכשו בן אחי אברם וילכו וגו':

הנה כפי הראוי, היל"ל ויקחו את לוט בן אחי אברם ואת רכשו בן אחי אברם, לרמוז, אל חיבור ג' אותיות, שבר"ת רכשו בן אחי, והם אותיות רב"א. והעניין הוא, כי הנה נתבאר לעיל כי לוט, היא הקליפה הדבוקה כנגד אחוריים דזעיר אנפין, ועל ידי חטאו של אדם, נפלו הנשמות בתוך הקליפות. כנזכר בפרשה בראשית. והנה בתוך קליפות לוט, נתערבו ב' פרדות טובות, רות, ונעמה העמונית, כנזכר במאמרי חז"ל.

ובכל נשמה מאלו השנים, כלולים כמה וכמה נשמות, עד סוף כל הדורות. הלא תראה, כי כל זרע מלכות בית דוד יצאו מהם, וכמו שיתבאר במקומו. גם נתבאר בשער הגלגולים, כי רבא האמורא חברו של אביי, היה נכלל בנשמת נעמה העמונית. והנה כששבו המלכים את לוט, עדיין לא הובררו ממנו שני הפרדות שיצאו ממנו, כאשר שכב אחר כך את בנותיו כנודע, ועדיין היו כלולים בו, וגם נשמת רבא עימהם. ולכן נרמז הוא בר"ת רכשו בן אחי, כנזכר בעניין לקיחתם את לוט. גם נרמז רבא, בג' אותיות אבר"ם הראשונות, וז"ש בן אחי אברם. עוד חזר להזכירו בר"ת, (בראשית י"ד כ"ד) בלעדי רק אשר אכלו הנערים:

ומלכי צדק מלך שלם הוציא וגו':

(מזולתו) ר"ת מלך שלם הוציא מש"ה. וכבר הודעתוך, כי שם בן נח, הוא מלכי צדק, והוא אחד מגלגולי הבל בן אדם, כמ"ש בספר התיקונים גם ידעת, כי הבל זה משה:

אחר הדברים האלה וגו', אנכי מגן לך וגו':

הנה מג"ן, הוא תרגום חנם. והעניין הוא, אנכי אתן לך, אותו המקום הנקרא מתנת חנם ומגן בלשון תרגום, שהם ג"ר דז"א, מבינה שבו ולמעלה, אשר שם אינו מגיע פגם מעשה התחתונים, ובחנם נאחזים שם הקליפות, כי אין להם שום אחיזה כלל. (ע"כ מזולתו):

ויאמר אליו אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים וגו':

נודע הוא, כי עיקר שם ההוי"ה בשלימותה, היא בז"א. ולכן נאמר אני ה'. ועוד, כי הנה בהיותה בז"א, היא במלוי אלפי"ן, העולה מ"ה (יוד הא ואו הא בגמ' 45). ועם מ"ב אותיות, שיש בפשוט ובמילוי ובמילוי המילוי כנודע (י-ה-ו-ה פשוט=4 יוד הא ואו הא מילוי=10 יוד ואו דלת הא אלף ואו אלף ואו הא אלף מילוי המילוי=28 סה"כ $42=4+10+28$), הרי הם בגימטריא פ"ז ($87=45+42$), כמניין אני ה'.

לרמוז, כי עיקר הויית שם הזה, היא בז"א, והוא האומר בעצם אני ה', כי כן שמו בגימטריא אני ה' כנזכר. גם נבאר מלת אני, דע, כי כל מקום שנאמר אני, הוא במלכות, כנזכר בזוהר, והוא, כי שם ההוי"ה דב"ן דהוי"ן (יוד הו הו הו בגמ' 52) עם מספר ט' אותיות שבמלואה ($61=52+9$), הם בגימטריא אני (61). וזכור ענין זה של אני, ושל אני ה', בכל מקום שתמצאם:

ותרדמה נפלה על אברם:

בפרשת ואתחנן במצות ת"ת, נתבאר ענין התרדמה היטב, כי הוא בחינת הנבואה הנמשכת דרך אחוריים דז"א, כי עדיין לא היה אברהם מהול, וכל האחוריים הם בגי' תרגום ותרדמה. ולכן דבר אליו במחזה, שהוא תרגומו של מראה, כי אחורים של ההוי"ה הוא גימטריא ע"ב (י יה יהו יהוה = $72=10+15+21+26$), ויש ט' היות בחב"ד חג"ת נה"י דז"א, וט' אחוריים גימטריא תרדמה, עכ"מ:

ויאמר לאברם ידוע תדע כי גר וגו':

נודע הוא מ"ש חז"ל על פסוק (בראשית מ"ז כ"א) ואת העם העביר אותו לערים. שטלטלם, כדי שלא יחרפו את ישראל, שעתידים להיות גרים ביניהם, כי הלא גם הם מטולטלים בארץ לא להם. וזהו שאמר הכתוב, ידוע תדע כי גר יהיה זרעך, ואל תאמר כי חרפה היא להם להיותם גרים, בעבור כי הנה הארץ היא אינה שלהם, ר"ל אינה של המצריים השוכנים בה, כי הרי את העם העביר אותו לערים כנזכר, ונמצא כי מש"ה בארץ לא להם, חוזר למצרים. ואם היה חוזר לישראל, קשה דפשיטא, שאם היו גרים שם, שהיו בארץ לא להם: